

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE N:o 9 i anledning av Landskapsnämndens förslag till motion om ändrad lydelse av lagen innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning.

Sedan Landstinget denna dag för utlåtande remitterat Landskapsnämndens förenämnda förslag till motion till Lagutskottet, får detsamma i anledning därav värdsammast framhålla, att, då Landskapsnämnden vid uppgörande av ifrågavarande ändringsförslag beaktat de synpunkter, som Lagutskottet härutinnan i sitt betänkande N:o 1 påpekat, Lagutskottet anser sig till alla delar kunna omfatta Landskapsnämndens berörda förslag till motion, dock sålunda, att den i § 3 angivna tiden av fem år enligt Lagutskottets förmenande borde erhålla ett förtydligande om att densamma bör löpa i en oavbruten följd.

§ 3 skulle sålunda erhålla följande lydelse:

Finsk medborgare, som inflyttar till landskapet Åland, erhåller kommunal rösträtt och rösträtt vid val till Landstinget först efter det han under en oavbruten följd av fem år där haft laga bo och hemvist. Vad här säges, må dock icke tillämpas å den som tidigare så lång tid i landskapet Åland haft laga bo och hemvist.

Sådan rätt, som i denna § omförmäles, benämnes hembygdsrätt.

Vid sådant förhållande tillåter sig Lagutskottet värdsamt föreslå:

det Landstinget ville godkänna det av Landskapsnämnden uppgjorda förslaget till motion om ändrad lydelse av ovannämnda lag, dock med det av utskottet föreslagna tillägget, för att Riksdagen sedan föreläggas.

Mariehamn den 12 september 1922.

Torsten Rothberg

Robert Rosenblad

Johannes Eriksson

Oskar Bomanson

Conrad Palmer.

Till Finlands Riksdag.

Den 27 juni 1921 fastställde Nationernas Förbunds Råd nya garantier att gälla för landskapet Ålands befolkning, därvid Rådet under mom. 3 av sist sagda dag fattade beslut bestämde, bland annat, att

"Då på Åland belägen fastighet försäljes till någon person, som icke äger hemortsrätt i landskapet, äger varje person, som där har hemortsrätt ävensom Landstinget eller den kommun inom vilken fastigheten är belägen, rätt att återköpa fastigheten till ett pris, som, om överenskommelse icke kan träffas, skall fastställas av häradsrätten, under hänsynstagande till gällande pris".

I enlighet härmed och för fyllande av de förpliktelser, som å Republi-
kens regerings vägnar dess delegerade vid Förbundsrådets sammanträde iklätt

sig, har 1921 års riksdag även antagit lagen innehållande särskilda bestämmelser rörande landskapet Ålands befolkning, vilken, efter ^{det} Ländstinget även för sin del antagit densamma, av Republikens president i stadgad ordning den 11 sistlidne augusti stadfästs.

Emellertid har § 5 uti sagda lag ^{befästas} erhållit en ordalydelse, som, änskönt den noggrant överensstämmer med motsvarande del av texten uti Förbundsrådets ovanberörda beslut och sålunda den förpliktelse, som av Finlands regeringsombud inför Förbundsrådet avgavs, formellt sett till alla delar uppfyllts, ^{i själva verket dock} ~~inifrån att~~ den av Rådet åsyftade garantin för befolkningens i landskapet tryggnad vid jordbesittning ~~äro genom beklagligt icke~~ icke ernåtts. Att ett sådant syftemål dock legat till grund för Förbundsrådets berörda beslut framgår fullkomligt otvetydigt av mom. 3 uti dess förklaring av den 24 juni samma år, vari uttryckligen påpekas att de nya garantierna, som böra inflyta i självstyrelselagen av den 6 maj 1920, särskilt skola avse att bevara jordegendomar i landskapets invånares händer.

Genom den formulering, som ifrågavarande lagrum erhållit ^{har förbevarats}, Förbundsrådets avsikt med garantibestämmelserna helt och hållet omintetgjord vilket tydligt nog framgår av det sakförhållande, att rätt till förvärvande av fastighet inom landskapet nu tillkommer envar, som i landskapet har lagbo och hemvist, sålunda även oberoende av om hans bosättning inom dess gränser möjligen föreskriver sig från endast någon dag tidigare. Enligt lagrumets ordalydelse erfordras icke ens, att han skall vara i någon av landskapets kommuner mantalsskriven.

Det är vid sådant förhållande tydligt, att Förbundsrådet med ovanåter-

givna formulering av garantibestämmelsen avsett någonting annat än vad i densamma ordagrant kommit till uttryck; så mycket mer måste så vara fallet, som det ju är otänkbart, att denna höga församling skulle beslutat om upptagande i självstyrelselagen av garantier, vilkas värde för befolkningen, i den mån endast möjligt är, närmar sig det rent negativa. Fastmer förefaller det Landstinget sannolikt - och särskilda till Landstingets kännedom komma omständigheter bekräfta sådant - att Förbundsrådet med sitt uttryck "domicile légal" haft i ögonsikte den i påföljande moment av garantibeslutet träffade ~~bestämmelsen~~ om fem års föregående bosättning inom landskapet såsom villkor för rätt att deltaga i val till landstinget och för rösträtt i kommunernas angelägenheter och sålunda avsett, att ~~en~~ endast en under anförda tidsrymd utsträckt bosättning inom någon av landskapets kommuner skulle berättiga till förvärv av fastighet inom landskapet.

I sin förvissning härom och i medvetande om den utomordentligt stora betydelse för landskapets inbyggare *om hela Lands förhållanden* ett tillrättaläggande av dessa omständigheter innebär, ingick Landstinget, innan nu ifrågavarande lag antogs, till Republikens President med en anhållan därom, att Presidenten ville giva regeringens i uppdrag att utarbeta och för Riksdagen framlägga proposition till sådan ändring av § 5 uti nedannämnda lag, att lagrummets ordalydelse bleve överensstämmande med innebörden av Nationernas Förbunds Råds i anført avseende fattade beslut.

Republikens President ansåg dock att då ifrågavarande lagrumms ordalydelsen var avfattad i noggrann överensstämmelse med grundtexten i Förbundsrå-

dets anförda beslut något avseende av honom icke kunde vid Landstingets hemställan rästas; varför Landstingets hemställan av Presidenten även avböjdes.

Vid sådant förhållande har Landstinget sett sig nödsakat att, med begagnande av den Landstinget i § 13 av lagen om självstyrelse för Åland, givna den 6 maj 1920 medgivna rätten, till Riksdagen inkomma med motion om ändring av ifrågavarande § 5 uti lagen, innehållande särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning, givna den 11 sistlidne augusti, och i samband härmed även om härav betingad ändring och komplettering av § 3 i samma lag.

Landstinget tillåter sig därför vördsammast anhålla, det Riksdagen vil-
le besluta att förenämnda lagrum skola erhålla följande lydelse:

§ 3.

Finsk medborgare, som inflyttar till landskapet Åland, erhåller kommunal rösträtt och rösträtt vid val till landstinget först efter det ha under en oavbruten följd av fem år där haft laga bo och hemvist. Vad här säges, må dock icke tillämpas å den, som tidigare så lång tid i landskapet Åland haft laga bo och hemvist.

Sådan rätt, som i denna § omförmäles, benämnes hembygdsrätt.

§ 5.

Har fastigheten, belägen inom landskapet Åland, försålts till någon, som icke har hembygdsrätt

